

Εαρινές ημέρες
Ρευματολογίας

13-15 Μαΐου **2022**

Xenia Poros Image Hotel
ΠΟΡΟΣ

Η σημασία του φ. Raynaud στην πρώιμη διάγνωση και θεραπευτική παρέμβαση στο συστηματικό σκληρόδερμα

Αργυρώ Ρέπα

Επιμελήτρια Α

Ρευματολογική κλινική ΠΑΓΝΗ

Πόρος 14/5/2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Σύγκρουση συμφερόντων

- Boehringer Ingelheim Ελλάς Α.Ε. (Τιμητική αμοιβή)

Περίπτωση 1

- ♀36 ετών, κομμώτρια
- α/α: θυρεοειδοπάθεια
- Μη καπνίστρια
- Χωρίς λήψη φαρμάκων
- Παρουσα νόσος:
 - Raynaud από 5 ετίας
- Κλινική εξέταση:
 - Αγγειοκινητικά άκρα

Περίπτωση 2

- ♀ 50 ετών
- α/α δυσλιπιδαιμία
- Ενεργός καπνίστρια
- Φαρμακευτική αγωγή :
στατίνη
- Παρούσα νόσος
 - Από 2ετίας Raynaud
 - Αιμωδίες και οίδημα
άνω άκρων
- Κλινική εξέταση
 - Οιδηματώδη άκρα
(puffy fingers)

Συστηματικό σκληρόδερμα

- Πολυσυστηματική νόσος
- Αυξημένη θνητότητα
- Σπάνια νόσος
 - Επιπολασμός: $13,8/10^5$
 - Επίπτωση: $0,05/10^5$ per year

Συστηματικό σκληρόδερμα

- Φαινόμενο Raynaud
 - 96%
 - Πρώτο σύμπτωμα (2-10 έτη)
 - Διάχυτο συστηματικό σκληρόδερμα: $1,8 \pm 5,5$ έτη
 - Περιορισμένο συστηματικό σκληρόδερμα: $5,1 \pm 9,1$ έτη

Φαινόμενο Raynaud

- 5% του γενικού πληθυσμού
 - 90% πρωτοπαθές
 - Ηλικία εμφάνισης: 15-30 έτη
 - Πιο συχνό σε γυναίκες
 - Οικογενειακό ιστορικό
 - **Απουσία** ιστικής βλάβης, γάγγραινας, ελκών, οιδήματος

Δευτεροπαθές φαινόμενο Raynaud

Table 1. Secondary causes of Raynaud's phenomenon. Reproduced from Devgire V, Hughes M. Raynaud's phenomenon. *Br J Hosp Med (Lond)* 2019;80:658–64.

Vascular (usually proximal large vessel disease, often unilateral symptoms)	Compressive (eg cervical rib) Obstructive: non-inflammatory (ie atherosclerosis); inflammatory vascular disease (eg thromboangiitis obliterans (Buerger's disease))
Occupational	Hand–arm-vibration syndrome (vibration white finger)
Autoimmune conditions	<u>Systemic sclerosis</u> Systemic lupus erythematosus Sjogren's syndrome Mixed connective tissue disease / overlap syndromes Undifferentiated connective tissue disease Idiopathic inflammatory myopathies
Drug-/chemical-related	Amphetamines Beta-blockers Bleomycin Cisplatin Clonidine Cyclosporine Interferons Methysergide Polyvinyl chloride
Conditions associated with increased plasma viscosity and reduced digital perfusion	Cryoglobulinaemia Cryofibrinogenaemia Paraproteinaemia Malignancy (including as a paraneoplastic phenomenon)
Other causes and associations	Carpal tunnel syndrome Frostbite Hypothyroidism

Autoantibodies and Microvascular Damage Are Independent Predictive Factors for the Progression of Raynaud's Phenomenon to Systemic Sclerosis

A Twenty-Year Prospective Study of 586 Patients,
With Validation of Proposed Criteria for Early Systemic Sclerosis

Martial Koenig,¹ France Joyal,¹ Marvin J. Fritzler,² André Roussin,¹ Michal Abrahamowicz,³
Gilles Boire,⁴ Jean-Richard Goulet,¹ Éric Rich,¹ Tamara Grodzicky,¹ Yves Raymond,¹
and Jean-Luc Senécal¹

Ισχυροί προγνωστικοί παράγοντες για εξέλιξη σε Συστηματικό σκληρόδερμα ήταν η παρουσία αντισωμάτων και η παθολογική τριχοειδοσκόπηση

Table 2. Identification of predictors of progression to definite SSc at the first evaluation in 586 patients with RP, by univariate and multivariable Cox proportional hazards models*

Predictor variable	Univariate analysis		Multivariable analysis	
	Hazard ratio (95% CI)	<i>P</i>	Hazard ratio (95% CI)	<i>P</i>
Demographic variables				
Age at onset of RP	1.04 (1.02–1.06)	<0.001	1.02 (1.01–1.04)	0.006
Female sex	1.59 (0.76–3.31)	0.217	NA	–
Duration of RP	0.95 (0.91–0.99)	0.045	NS	–
Clinical and capillaroscopic variables				
Objective clinical signs†	5.68 (3.57–9.3)	<0.001	1.98 (1.21–3.25)	0.007
Puffy fingers	8.30 (5–13.7)	<0.001	1.89 (1.12–3.26)	0.017
SSc pattern on NCM‡	14.05 (8.7–22.6)	<0.001	4.5 (2.7–7.5)	<0.001
Capillary enlargement of grade 2 or 3	11.61 (7.26–18.58)	<0.001	7.2 (4.2–12.4)	<0.001
Capillary loss of grade C or D	16.85 (8.94–31.75)	<0.001	2.5 (1.2–4.9)	<0.001
Laboratory variables				
ANAs by indirect immunofluorescence	23.17 (8.45–63.5)	<0.001	5.67 (1.87–17.1)	0.002
SSc-specific autoantibodies†	18.3 (10.5–31.97)	<0.001	4.7 (2.48–8.9)	<0.001
Anti-topoisomerase I	2.84 (1.23–6.6)	<0.001	3.8 (1.49–9.7)	0.005
Anti-Th/To	5.9 (3.2–10.98)	<0.001	3.56 (1.5–5.3)	0.002
Anti-CENP-B	9.34 (5.85–14.9)	<0.001	2.8 (1.59–7.9)	<0.001
Anti-RNA polymerase III	4.2 (2.1–8.5)	<0.001	2.44 (1.19–5)	0.015
Any other abnormal laboratory finding	1.56 (0.98–2.48)	0.058	NA	–

Προγνωστικοί παράγοντες για εξέλιξη σε Συστηματικό σκληρόδερμα

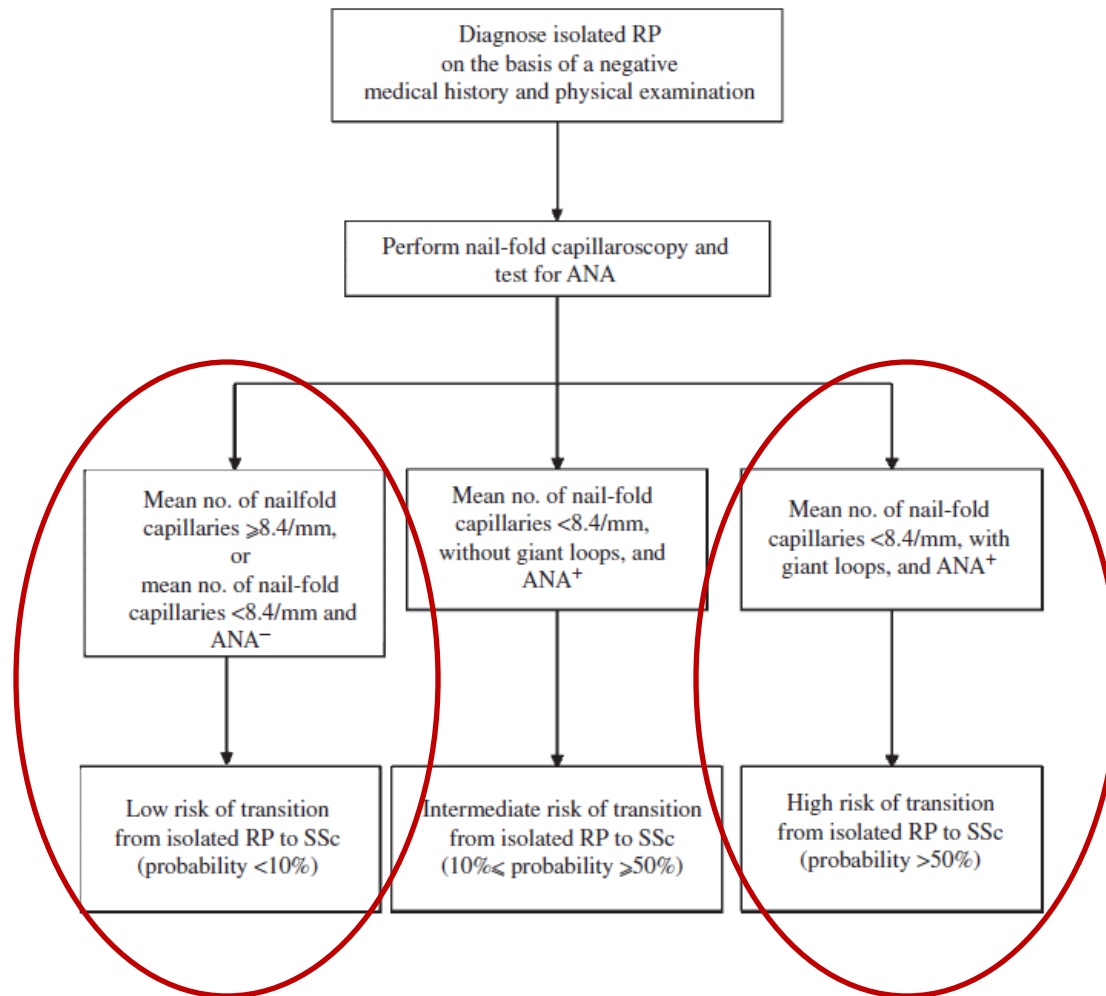
Table 4. Definite SSc outcome in 586 patients with RP, classified according to NCM profiles and SSc-specific autoantibodies at the first evaluation*

Predictors at first evaluation	No. of patients	Definite SSc outcome		
		At 5 years of followup	At 10 years of followup	At last followup
Normal findings on NCM and negative SSc-specific autoantibodies	446	6 (1.3)	7 (1.6)	8 (1.8)
SSc pattern on NCM and negative SSc-specific autoantibodies	31	7 (22.6)	7 (22.6)	8 (25.8)
Normal findings on NCM and positive SSc-specific autoantibodies	65	14 (21.5)	21 (32.3)	23 (35.4)
SSc pattern on NCM and positive SSc-specific autoantibodies†‡§	44	29 (65.9)	32 (72.7)	35 (79.5)
Total	586	56 (9.5)	67 (11.4)	74 (12.6)
<i>P</i>	–	<0.001	<0.001	<0.001

- Ασθενείς με Raynaud που έχουν παθολογικά ευρήματα σε τριχοειδοσκόπηση, και ειδικά αντισώματα έχουν αυξημένη πιθανότητα να αναπτύξουν σκληρόδερμα (60 φορές), ενώ η απουσία αυτών αποκλείει την εξέλιξη σε σκληροδερμία
- **positive predictive value [PPV] 79%,**
- **negative predictive value [NPV] 93%**

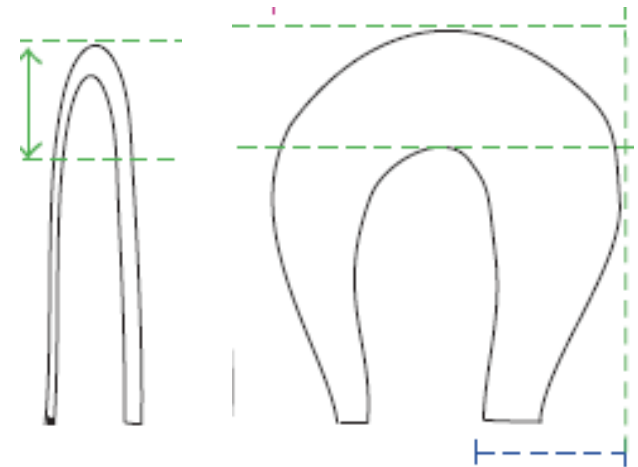
Improving outcome prediction of systemic sclerosis from isolated Raynaud's phenomenon: role of autoantibodies and nail-fold capillaroscopy

FIG. 5 Decision tree for stratifying RP on the basis of the risk of developing SSc.

Τριχοειδοσκόπηση

- ✓ Αριθμός τριχοειδών ανα 1 mm (capillary density)
- ✓ Μέγεθος τριχοειδών
- ✓ Αρχιτεκτονική
- ✓ Σχήμα τριχοειδών

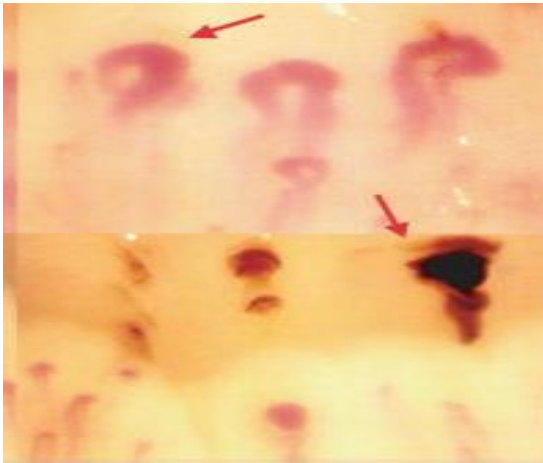

Υγιές άτομο

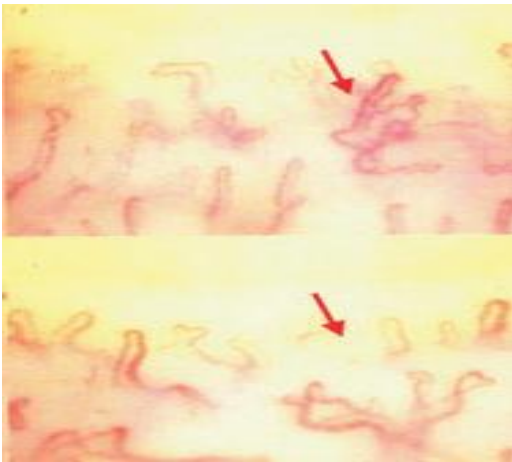

- ✓ Κανονική αρχιτεκτονική
- ✓ ομοιόμορφο σχήμα, κατανομή και διάμετρο
- ✓ Τα περισσότερα τριχοειδή σχήμα U

Τριχοειδοσκόπηση

- Αιμορραγίες
- Μεγάλα/γιγάντια τριχοειδή

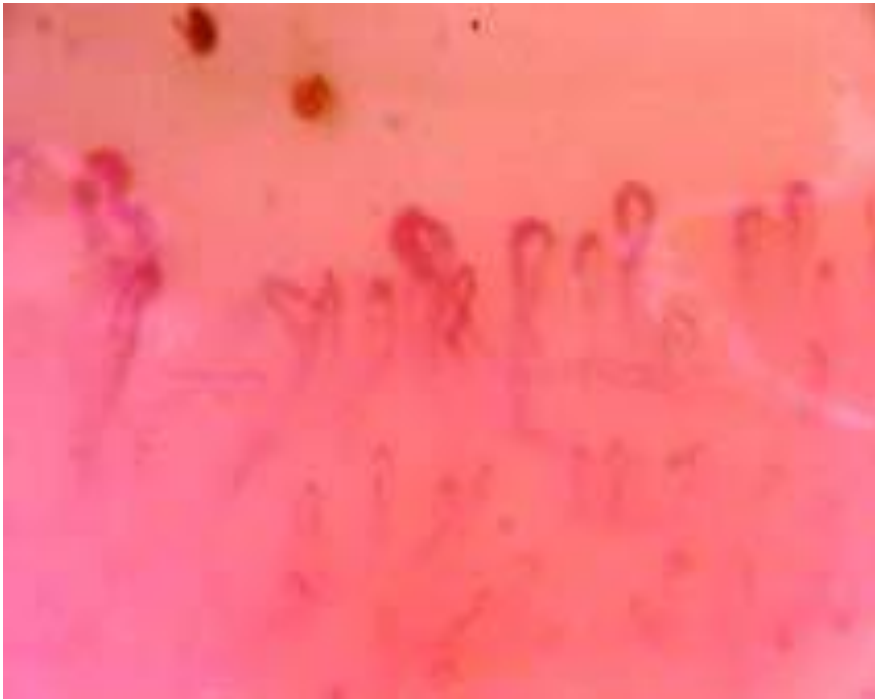
- Διαταραχή της αρχιτεκτονικής
- Νεοαγγειογέννεση

Τριχοειδοσκόπηση

- Το χαρακτηριστικό πρότυπο τριχοειδοσκόπησης για το σκληρόδερμα είναι οι παρουσία μεγάλων τριχοειδών

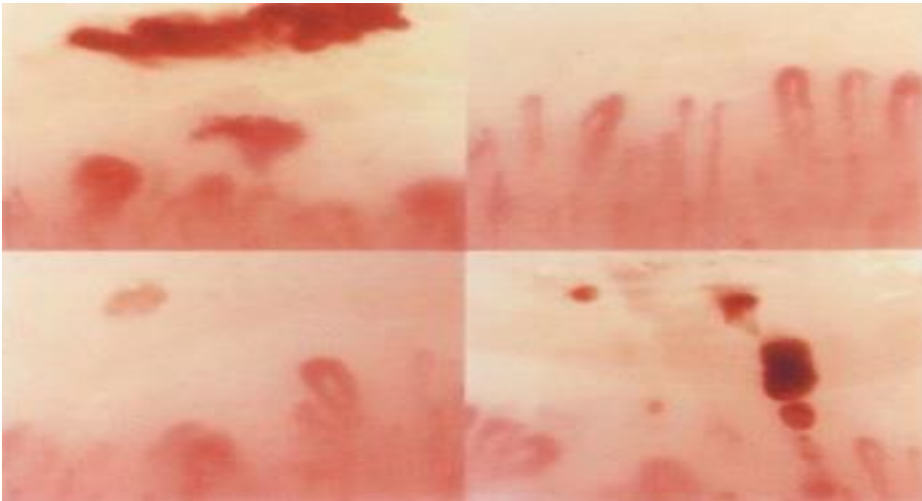
Πρώιμο σκληρόδερμα

- Σχετικά καλά διατηρημένα τριχοειδή
- Μερικά μεγάλα /γιγάντια τριχοειδή
- Λίγες αιμορραγίες
- Χωρίς απώλεια τριχοειδών

Τριχοειδοσκόπηση

Ενεργό πρότυπο

- Συχνά μεγάλα /γιγάντια τριχοειδή
- Πολλές αιμορραγίες
- απώλεια λίγων τριχοειδών
- Διαταραχή της αρχιτεκτονικής μικρού βαθμού

Εγκατεστημένο πρότυπο

- απώλεια πολλων τριχοειδών με εκτεταμένες περιοχές χωρίς αγγείωση
- Διαταραχή της αρχιτεκτονικής
- νεοαγγείωση

2013 classification criteria for systemic sclerosis: an American college of rheumatology/European league against rheumatism collaborative initiative

Table 1 The American College of Rheumatology/European League Against Rheumatism criteria for the classification of systemic sclerosis*

Item	Sub-item(s)	Weight/ score†
Skin thickening of the fingers of both hands extending proximal to the metacarpophalangeal joints (<i>sufficient criterion</i>)	–	9
Skin thickening of the fingers (<i>only count the higher score</i>)	Puffy fingers	2
	Sclerodactyly of the fingers (distal to the metacarpophalangeal joints but proximal to the proximal interphalangeal joints)	4
Fingertip lesions (<i>only count the higher score</i>)	Digital tip ulcers	2
	Fingertip pitting scars	3
Telangiectasia	–	2
Abnormal nailfold capillaries	–	2
Pulmonary arterial hypertension and/or interstitial lung disease (<i>maximum score is 2</i>)	Pulmonary arterial hypertension	2
	Interstitial lung disease	2
Raynaud's phenomenon	–	3
SSc-related autoantibodies (anticentromere, anti-topoisomerase I [anti-Scl-70], anti-RNA polymerase III) (<i>maximum score is 3</i>)	Anticentromere	3
	Anti-topoisomerase I	
	Anti-RNA polymerase III	

*These criteria are applicable to any patient considered for inclusion in a systemic sclerosis study. The criteria are not applicable to patients with skin thickening sparing the fingers or to patients who have a scleroderma-like disorder that better explains their manifestations (eg, nephrogenic sclerosing fibrosis, generalised morphea, eosinophilic fasciitis, scleredema diabeticorum, scleromyxedema, erythromyalgia, porphyria, lichen sclerosis, graft-versus-host disease, diabetic cheiroarthropathy).

†The total score is determined by adding the maximum weight (score) in each category. Patients with a total score of ≥ 9 are classified as having definite systemic sclerosis. SSc, systemic sclerosis.

2013 classification criteria for systemic sclerosis: an American college of rheumatology/European league against rheumatism collaborative initiative

- **Abnormal nailfold capillary pattern consistent with systemic sclerosis**

- Enlarged capillaries and/or capillary loss with or without pericapillary haemorrhages at the nailfold.

2013 classification criteria for systemic sclerosis: an American college of rheumatology/European league against rheumatism collaborative initiative

Table 4 Sensitivity and specificity of the 2013 SSc classification criteria and previous SSc classification criteria, overall and in early SSc

	Derivation sample (n=200)		Validation sample (n=405)		Validation sample, disease duration ≤3 years (n=100)	
	Sensitivity (95% CI)	Specificity (95% CI)	Sensitivity (95% CI)	Specificity (95% CI)	Sensitivity (95% CI)	Specificity (95% CI)
1980 ACR SSc criteria	0.80 (0.72 to 0.87)	0.77 (0.68 to 0.84)	0.75 (0.70 to 0.80)	0.72 (0.64 to 0.79)	0.75 (0.70 to 0.80)	0.72 (0.63 to 0.79)
2001 LeRoy/Medsgger SSc criteria	0.76 (0.68 to 0.84)	0.69 (0.68 to 0.84)	0.75 (0.70 to 0.80)	0.78 (0.70 to 0.85)	0.80 (0.69 to 0.88)	0.76 (0.53 to 0.92)
2013 ACR/EULAR SSc criteria	0.95 (0.90 to 0.98)	0.93 (0.86 to 0.97)	0.91 (0.87 to 0.94)	0.92 (0.86 to 0.96)	0.91 (0.83 to 0.96)	0.90 (0.70 to 0.99)

ACR, American College of Rheumatology; EULAR, European League Against Rheumatism; SSc, systemic sclerosis.

van den Hoogen F, et al. Ann Rheum Dis 2013;72:1747–1755.

Περίπτωση 1

- ♀36 ετών, κομμώτρια
- Παρουσα νόσος:
 - Raynaud από 5 ετίας
- α/α: θυρεοειδοπάθεια
- Μη καπνίστρια
- Χωρίς λήψη φαρμάκων
- Κλινική εξέταση:
 - Αγγειοκινητικά άκρα

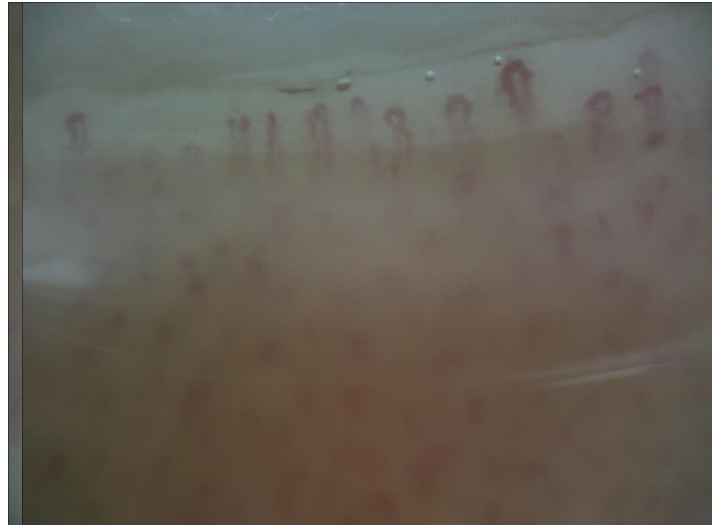
•Κλινική εντύπωση :

- πρωτοπαθές Raynaud

•Έλεγχος :

- αντισώματα, προγραμματισμός τριχοειδοσκόπησης

Περίπτωση 1 -Τριχοειδοσκόπηση

Περίπτωση 1 -Τριχοειδοσκόπηση

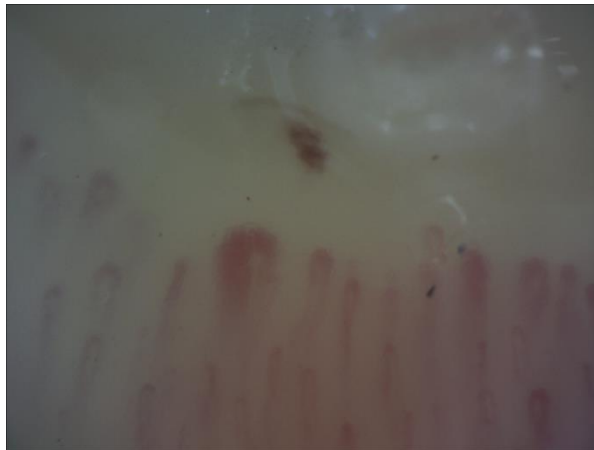
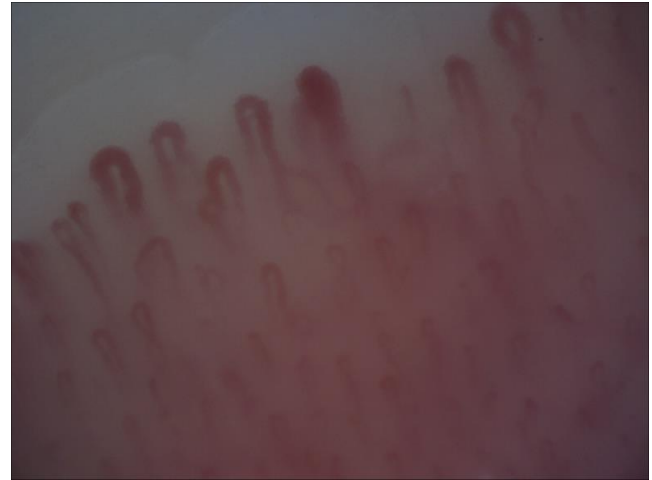
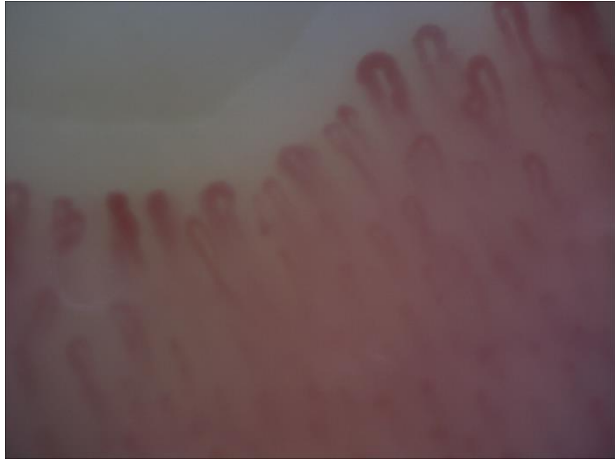
Περίπτωση 1

- Ανοσολογικός έλεγχος
 - ANA 1/640 κεντρομεριδίου
- Διάγνωση
 - Pre-SSc
- Θεραπεία
 - Νιφεδιπίνη 30 mg/day

Περίπτωση 2

- ♀ 50 ετών
- α/α δυσλιπιδαιμία
- Ενεργός καπνίστρια
- Φαρμακευτική αγωγή :
στατίνη
- Παρούσα νόσος
 - Από 2ετίας Raynaud
 - Αιμωδίες και οίδημα
άνω άκρων
- Κλινική εξέταση
 - Οιδηματώδη άκρα
(puffy fingers)

Περίπτωση 2- Τριχοειδοσκόπηση

Πρώιμο σκληρόδερμα

Περίπτωση 2

- **Ανοσολογικός έλεγχος**
 - ANA 1/1280
- **Διάγνωση**
 - Πρώιμο σκληρόδερμα
- **Αγωγή**
 - Νιφεδιπίνη 30 mg/d

Συμπεράσματα

- Το φαινόμενο Raynaud είναι η πρώτη εκδήλωση του συστηματικού σκληροδέρματος
- Ιστορικό, κλινική εξέταση
- Αντισώματα
- Τριχοειδοσκόπηση